

Na tisoče žrtev pobojev

Bogdan Sajovic, foto: Mitja Ferenc, arhiv Demokracije

Že kar vsakodnevno strokovnjaki in kriminalisti po Sloveniji odkrivajo prikrita grobišča z žrtvami poveljnih pobojev. Žal pa do sedaj niso našli niti enega krivca zanje. Po Stanovnikovih besedah jih slovenski partizani niso zakrivali.

V množičnem grobišču na Teznem je po strokovnih domnevah vsaj petnajst tisoč trupel.

Očitno še dolgo ne bo zmanjkalo množičnih grobišč, ki jih odkrivamo po vsej naši državi. Na Teznem blizu Maribora je sondiranje pokazalo, da se pod zemljo skriva najmanj petnajst tisoč okostij ljudi, ki so bili pobiti po koncu druge svetovne vojne. Prav mogoče je, da bo število okostij precej večje. Na omenjenem območju so bili namreč izkopani dolgi protitankovski jarki, ki jih je ob koncu druge svetovne vojne nemška vojska ukazala izkopati kot obrambno črto pred prodirajočimi sovjetskimi četami. Po koncu druge svetovne vojne so te jarke zasuli, še prej pa so bili uporabljeni za množična grobišča, v kater so partizani zakopali svoje pobite ideološke nasprotnike.

Že pred nekaj leti so delavci, ki so pri Teznem delali traso za avtocesto, našli okostja. Na delo je šla stroka in na omenjenem odseku našla okoli tisoč okostij. Patolog, ki je tedaj vodil raziskave, je zatrdil, da so vsa najdena okostja moška, v starosti od dvanajst let navzgor. Šlo naj bi v večini oziroma skoraj izključno za pripadnike hrvaške narodnosti, kar so potrdili ostanki uniform, gumbi pa tudi križci okoli vratov nekaterih okostij.

Tedanje presoje so bile, da bodo z nadaljevanjem izkopavanja najverjetneje našli še več tisoč žrtev več. A raziskovanje je bilo iz nikoli pojasnjenih razlogov nenadoma ustavljeno, kakor da tedanje oblasti nič več ne zanima. Po dobrih sedmih letih

se je preiskovanje grobišča na Teznem nadaljevalo in na dan so prišli osupljivi podatki. Ocenjeno je bilo, da bi bilo lahko žrtev okoli petnajst tisoč, prav mogoče pa je, da jih bo še veliko več. Večinoma naj bi šlo za nekdanje pripadnike protikomunističnih hrvaških formacij, se pravi domobranci in ustaše, v množičnem grobišču pa so menda tudi ostanki črnogorskih in srbskih

Grobišča po vsej Sloveniji

četnikov in celo protikomunistov iz nekdanje Sovjetske zveze, zlasti kozakov.

Končno pa se je bati, da so v omenjenem množičnem grobu tudi posmrtni ostanki civilistov, celo žensk in otrok, ki se nikoli niso bojevali proti partizanom, ampak so se skušali zateči v tuji- no iz preprostega razloga, ker jim komunizem ni bil pogodu. Pred šestdesetimi leti so se množice tako oboroženih nasprotnikov komunizma kot tudi množice civilnih nasprotnikov množično selile proti Zahodu v želji, da bi se vdalizahodnim zaveznikom. Na Koroškem so se vdali Britancem, le-ti pa so jih namestili v taborišča, seveda razorožili in jih nato nalogali, da jih bodo prepeljali v Italijo. V resnici pa so večino

pripadnikov protikomunističnih oboroženih formacij ter tudi nekaj civilistov s prevaro prepeljali do tedanje jugoslovanske meje, kjer so jih izročili komunistom. Le-ti so večino tako izročenih nasprotnikov na hitro, brez sojenja in tudi brez dokazane krivde pobili. Velik del so jih pobili kar na tleh sedanje Slovenije, tako da imamo registriranih že okoli petsto petdeset množičnih grobišč, v katerih so okostja pobitih. Del tako izročenih pa so prepeljali prek Slovenije in jih pobili na Hrvaškem, večinoma v okolici Zagreba.

Krivcev pa ni Za te poveljne poboje ni doslej odgovarjal še nihče, saj se nikakor ne najdejo dokazi, kdo je bil pobijalec. Slovenski partizani trdijo, da oni to niso bili. Eni krivijo partizane iz drugih republik, predvsem Črnogorce. Drugi spet trdijo, da so pobijali vojaki četrte jugoslovanske armade, pa tretje jugoslovanske armade. Končno, da so to delali pripadniki Knoja. Skratka, nihče nič ne ve; nihče ni nič slišal; predvsem pa ni bil nihče kriv.

Zanimivo pa je, da so to vedeli prebivalci iz okolice množičnih morišč, saj so slišali rafale, ki so kosili žrtve, in eksplozije, s katerimi so zasovali jame, v katere so zmetali trupla. Prav za Tezno so vedeli prebivalci povedati, da je les dreves v bližnjih gozdičkih dober edino za drva. V njem je bilo namreč toliko krogel, da so se žage pri žaganju desk iz tega lesa lomile.

Predsednik borčevske organizacije Janez Stanovnik je pred časom dejal, da slovenski partizani za poboje niso krivi, ker »se ve, kdo je bil tedaj na vrhu države«. Se pravi, da je Tito dal ukaz za poboje. A takšno izmotavanje nekako spominja na sojenja pred šestdesetimi leti, ko so obtoženci govorili, da je bil kriv edino Hitler, da oni niso nič vedeli, da so samo izpolnjevali ukaze in podobno. A to jim ni prav dosti pomagalo, ko so jim bile kazni izrečene.

Kakor se razvijajo stvari pri nas, pa je vprašanje, ali bo kakšen krivec za poboje vsaj moralno kaznovan, kaj šele dejansko. Očitno bodo še naprej uživali svoje težko pristreljane visoke pokojnine! **D**